

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

J. van der Wal

BEL/BS

Doorkiesnummer +31235143465

walj@noord-holland.nl

1 | 9

Betreft: provinciale arhi-procedure Gooi en Vechtstreek

Verzenddatum

– 8 NOV. 2017

Geachte leden,

Kenmerk

305888/1002045

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) zenden wij u hierbij ons besluit van 7 november 2017 over het vervolg op de door ons in de regio Gooi en Vechtstreek gestarte procedure op grond van de Wet algemene regels herindeling (Wet arhi). Wij lichten dat hieronder graag nader aan u toe.

Uw kenmerk

Wij hebben op 7 november 2017 besloten

1. Kennis te nemen van bijgaande brieven van de gemeenten Weesp, Hilversum, Huizen, Blaricum en Laren;
2. a. De provinciale arhi-procedure te verlengen voor de gemeenten Weesp en Gooise Meren tot na het besluit van de raad van Weesp op 9 november 2017 en, indien de raad van Weesp besluit met welke gemeente Weesp gaat fuseren (eventueel eerst ambtelijk en later, op afzienbare termijn bestuurlijk) en per wanneer, de provinciale arhi-procedure voor Weesp en Gooise Meren te beëindigen;
- b. In het geval van een besluit van de raad van Weesp tot het houden van een referendum de provinciale arhi-procedure voor de gemeenten Weesp en Gooise Meren te verlengen tot na het raadsbesluit na afloop van het referendum en het voorbehoud te maken dat, indien de raad niet in zijn eerste vergadering na het referendum besluit met welke gemeente Weesp gaat fuseren (eventueel eerst ambtelijk en later, op afzienbare termijn bestuurlijk) en per wanneer, de provinciale arhi-procedure wordt doorgezet;
3. De provinciale arhi-procedure voort te zetten voor de gemeenten Huizen, Blaricum en Laren en een herindelingsontwerp voor te bereiden

Postbus 3007

2001 DA Haarlem

Telefoon (023) 514 3143

Fax (023) 514 3030

Houtplein 33

Haarlem [2012 DE]

www.noord-holland.nl

voor een fusie van deze gemeenten en de termijn hiervoor te verlengen tot 1 september 2018;

4. De provinciale arhi-procedure voort te zetten voor de gemeenten Wijdemer en Hilversum en een herindelingsontwerp voor te bereiden voor een fusie van deze gemeenten en de termijn hiervoor te verlengen tot 1 september 2018;

5. a. Vast te houden aan de ontwikkeling van één gemeente Gooi en Vechtstreek;

b. De voortgang van dit proces te faciliteren en te bewaken.

6. De gemeenten in de Gooi en Vechtstreek, de Utrechtse gemeente Eemnes, de provincie Utrecht, PS van Noord-Holland en het ministerie van BZK met brieven te informeren.

Kader

Op basis van het vigerende provinciaal beleidskader 2013 'Bestuurskrachtige regio's in Noord-Holland' en het coalitieakkoord 'Ruimte voor groei' 2015-2019 stelt de provincie zich vooral op als partner van de gemeenten om van daaruit een verbindende, ondersteunende, faciliterende, stimulerende en acterende rol te spelen. In beginsel is de provincie voorstander van gemeentelijke samenwerking van onderop, tenzij bestuurlijke kwaliteit dan wel verminderde bestuurskracht tot gevolg hebben dat de dienstverlening aan burgers of de democratische legitimiteit onder druk komt te staan. Op dat moment kan dat provincie het instrumentarium van de wet arhi inzetten. De provincie betracht evenwel grote zorgvuldigheid in processen en zoekt zoveel mogelijk naar een optimaal draagvlak voor voorstellen gericht op bestuurskrachtversterking en een robuuste regionale samenwerking.

Aanleiding

U heeft per brief d.d. 8 februari 2017 (kenmerk 305888/913347) kennis kunnen nemen van ons besluit om op 7 februari 2017 de arhi-procedure te starten, met als uitgangspunt om in de Gooi en Vechtstreek te komen tot een bestuursmodel met maximaal drie gemeenten ter versterking van de lokale en regionale bestuurskracht. Dit is in lijn met het advies van Deloitte en in vervolg op de adviezen "Samenwerking Gooi en Vechtstreek" van Winsemius (april 2013), "Gooi en Vechtstreek: regio met een plus!?" van Jansen en Te Grotenhuis (april 2014) en ons advies aan de minister van BZK (d.d. 23 januari 2015) over de bestuurlijke toekomst van de regio. Dit advies was een uitwerking voor de middellange termijn van ons eerdere advies aan de minister van BZK (d.d. 8 november 2013) over de bestuurlijke toekomst van de gemeenten Muiden en Weesp, ingebed in een lange termijn perspectief voor de gehele regio Gooi en Vechtstreek. Het voorstel was om als

lange termijn perspectief voor de regio aan te houden dat er één gemeente Gooi en Vechtstreek wordt gevormd, danwel een gemeente Gooi en een gemeente Vechtstreek. Met de constatering dat er om daar te komen voor de middellange termijn een tussenstap nodig was. Deze arhi-procedure had tot doel om deze tussenstap te zetten.

Visie op lange termijn: één gemeente Gooi en Vechtstreek

De huidige stappen om tot versterking van de lokale en regionale bestuurskracht te komen zijn noodzakelijk, maar ze zijn geen eindpunt. Wij houden vast aan ons lange termijn perspectief. Wij blijven van mening dat de vorming van één gemeente Gooi en Vecht op termijn een solide en robuuste oplossing is voor de bestuurskrachtproblemen op lokaal en regionaal niveau. In het onderzoek van Deloitte en in de tussenbalans, die we opmaakten na de fase van open overleg, was de conclusie dat er onvoldoende draagvlak bestond om de stap naar één gemeente te maken. In de negen maanden sinds de start van de arhi-procedure is de steun voor dit perspectief aantoonbaar gegroeid in de raden. Dat is een positieve ontwikkeling. Wij willen gemeenten die vanuit dit perspectief willen fuseren ondersteunen. Wij rekenen het tot onze verantwoordelijkheid om de voortgang in het proces om één gemeente te vormen te faciliteren en te bewaken.

Open overleg

In de fase van open overleg tot 7 augustus 2017 hebben wij gesproken met de colleges van B&W en met de raden van alle gemeenten in de Gooi en Vechtstreek. Wij hebben ook met het college van B&W van de Utrechtse gemeente Eemnes gesproken. De vastgestelde verslagen van deze open overleggen zijn op de provinciale website¹ geplaatst.

Doel van het open overleg was het toelichten van ons voornemen om te komen tot maximaal drie gemeenten ter versterking van de lokale en regionale bestuurskracht en het verzamelen van reacties, visies, wensen en ideeën vanuit de gemeenten. In het open overleg hebben wij ook *de ruimte* voor gemeenten om zelfstandig te handelen toegelicht, die er in ons voornemen zit. Deze ruimte betrof de samenstelling van de drie beoogde gemeenten en het tijdpad. Die samenstelling hoefde niet gelijk te zijn aan de in januari 2015 aan de minister van BZK geadviseerde combinaties Weesp/Wijdmeren/Hilversum, Huizen/Blaricum/Eemnes/Laren (BEL) en Gooise Meren (Bussum, Muiden en Naarden). Een andere combinatie was toegestaan, als er een volwaardig alternatief ontstond en er geen restproblematiek zou overblijven.

¹ Zie daarvoor https://www.noord-holland.nl/Bestuur/Regionale_bestuurskracht/Regio_s/Regio_Gooi_en_Vechtstreek.

Het rapport van Deloitte noemt als uiterste termijn voor herindeling 2023 met een termijn voor de gemeenten tot medio 2019 om tot overeenstemming te komen. Wij hebben het advies van Deloitte niet in deze vorm overgenomen. In ons standpunt van 7 februari 2017 over de aanbevelingen van het bestuurskrachtonderzoek van Deloitte is geen concreet jaartal voor bestuurlijke fusie vastgelegd. Gemeenten konden besluiten tot fusie op een bepaalde termijn en dit plan aan de bevolking voorleggen en partijen konden hun standpunt erover desgewenst inzet van de verkiezingen laten zijn. De termijn, waarop de bestuurlijke fusie plaatsvindt, moest reëel zijn.

Tussenbalans

Op 12 september 2017 is een tussenbalans opgemaakt van de met de gemeenten gevoerde open overleggen en ontvangen reacties en voorstellen. U heeft daarover onze brief van 13 september 2017, kenmerk 305888/975816 ontvangen, waarin onder meer is meegegeven aan welke voorwaarden eventuele voorstellen moesten voldoen om te kunnen worden betrokken bij onze besluitvorming van 7 november 2017 over het vervolg van de arhi-procedure.

Weesp

De raad van Weesp heeft een traject vastgesteld om op 9 november 2017 een besluit te nemen over de bestuurlijke toekomst om het lokale bestuurskrachtprobleem op te lossen. De gemeenten Amsterdam en Gooise Meren hebben laten weten dat ze een ambtelijke fusie gevolgd door een bestuurlijke fusie met Weesp reëel achten. Gooise Meren noemt daarbij 2022 als datum voor bestuurlijke fusie. Amsterdam laat de datum aan Weesp. Beide gemeenten hebben in september 2017 op verzoek van Weesp een position paper aangeleverd.

Wij hebben met B&W van Weesp en met de raad gesproken over het feit dat het besluit van GS op 7 november 2017 genomen zou worden en dat de raad van Weesp zijn besluit twee dagen later neemt. Allereerst is aangegeven dat het door de raad vastgestelde traject en de tot nu toe genomen stappen bij ons het vertrouwen wekken dat de raad op de vastgestelde datum tot een besluit komt.

Met onze brief van 13 september 2017 is uiteengezet, dat wij op de volgende wijze het probleem op willen lossen, dat de besluiten van de raad en van ons college volgtijdelijk niet aansluiten. Als de raad van Weesp op 9 november 2017 besluit met welke gemeente Weesp gaat fuseren (eventueel eerst ambtelijk en later, op afzienbare termijn bestuurlijk) en per wanneer, dan kan de provinciale arhi-procedure voor Weesp worden beëindigd en kan de gemeente Weesp zelf de regie voeren over het fusieproces. Het college van B&W van Weesp heeft op 10 oktober 2017 het raadsvoorstel vastgesteld voor de besluitvorming

in de raad van 9 november 2017. Wij gaan er dan ook van uit dat de raad op de genoemde datum een besluit neemt.

Wij berichten u daarom dat wij op 7 november 2017 hebben besloten de provinciale arhi-procedure te verlengen voor de gemeenten Weesp en Gooise Meren tot na het besluit van de raad van Weesp op 9 november 2017 en indien de raad van Weesp besluit met welke gemeente Weesp gaat fuseren (eventueel eerst ambtelijk en later, op afzienbare termijn bestuurlijk) en per wanneer, de provinciale arhi-procedure voor Weesp en Gooise Meren te beëindigen.

Referendum

De raad van Weesp heeft op 6 november 2017 een referendumverzoek ontvangen en zal mogelijk op 9 november aanstaande besluiten tot het houden van een raadgevend referendum. Het voor 9 november 2017 geplande besluit over de bestuurlijke toekomst zal de raad dan nemen in de eerste vergadering na het referendum. Dit zal vermoedelijk in februari of maart 2018 zijn.

Wij hebben het college van B&W van Weesp in onze brief van 6 oktober 2017 geïnformeerd over de mogelijke gevolgen van een referendum in Weesp voor onze besluitvorming over de arhi-procedure.

Wij berichten u daarom dat wij op 7 november 2017 hebben besloten de provinciale arhi-procedure voor de gemeenten Weesp en Gooise Meren te verlengen tot na het raadsbesluit na afloop van het referendum, in het geval de raad van Weesp besluit tot het houden van een referendum, en het voorbehoud te maken dat, indien de raad niet in zijn eerste vergadering na het referendum besluit met welke gemeente Weesp gaat fuseren (eventueel eerst ambtelijk en later, op afzienbare termijn bestuurlijk) en per wanneer, de provinciale arhi-procedure wordt doorgezet.

Wijdmeren

Er moet een oplossing komen voor het lokale bestuurskrachtprobleem van Wijdmeren. De gemeente Wijdmeren heeft na het bestuurskrachtonderzoek van Deloitte zelf nog een onderzoek laten doen door Rijnconsult. De conclusies daarvan sluiten aan bij de conclusies van Deloitte.

In onze brief van 13 september 2017 markeerden wij de volgende opties voor de gemeente Wijdmeren.

- Wijdmeren besluit vóór 7 november 2017 tot een bestuurlijke fusie met in ieder geval Hilversum vóór 2023, en de nieuwe raad besluit vervolgens vóór 1 januari 2019 per wanneer die fusie daadwerkelijk plaatsvindt. Mocht de nieuwe raad vóór 1 januari

2019 geen fusiedatum bepalen, dan voeren wij de arhi-procedure voor Wijdmeren om tot een fusie te komen.

- Als de raad van Wijdmeren kiest voor zelfstandigheid en het zoeken van samenwerking op PIOFACH taken met andere gemeenten, dan biedt dit geen oplossing voor het lokale bestuurskrachtprobleem. Het voortzetten van de provinciale arhi-procedure om het probleem op te lossen ligt dan in de rede.

De raad van Wijdmeren heeft op 2 november 2017 een motie aangenomen, waarbij is besloten op een zo kort mogelijke termijn te komen tot een ambtelijke fusie met Hilversum en Gooise Meren en de ambtelijke fusie in stand te houden tot een bestuurlijke fusie waarbij de regiogemeenten opgaan in één gemeente Gooi en Vechtstreek. Een tweede aangenomen motie spreekt uit dat de gemeenteraad van Wijdmeren de komst van één gemeente in de Gooi en Vechtstreek als de toekomstrichting voor de regio Gooi en Vechtstreek ziet.

Wij waarderen het als positief dat de moties laten zien dat het besef bij de raad is gegroeid dat Wijdmeren niet langer zelfstandig kan functioneren en fusie noodzakelijk is. Tevens dat men aangeeft die toekomst te zien in een gemeente Gooi en Vechtstreek op de langere termijn. Dit sluit aan bij de visie van GS op langere termijn, maar gaat voorbij aan de urgentie van de lokale problematiek op dit moment en daarmee de noodzaak van een fusie op korte termijn.

Wijdmeren heeft daarmee niet voldaan aan de voorwaarden, die wij hebben gesteld in de brief van 13 september 2017. De raad heeft namelijk niet besloten tot een bestuurlijke fusie met in ieder geval Hilversum vóór 2023 (en de nieuwe raad vóór 1 januari 2019 de daadwerkelijke fusiedatum laten bepalen).

In het open overleg op 11 mei 2017 gaf de meerderheid van de raad aan de voorkeur te geven aan zelfstandigheid, samenwerking zoeken met andere gemeenten op PIOFACH taken en blijven van een uitvoeringsgemeente. Wij hebben daarop geantwoord dat een dergelijke keuze geen oplossing biedt voor het geconstateerde lokale bestuurskrachtprobleem en dat fusie dan onvermijdelijk zou zijn. De raad van Wijdmeren besloot op 6 juli 2017 om € 800.000 uit de algemene reserves te voteren om conform het advies van Rijnconsult de organisatie op orde te brengen. De raad heeft toen geen standpunt bepaald over de door Rijnconsult geschetste toekomstscenario's voor de gemeente.

Wij zijn van mening dat de keuze van de raad van 2 november 2017 voor ambtelijke fusie met Hilversum en Gooise Meren geen zicht geeft op een solide oplossing van de al langer bestaande

bestuurskrachtproblemen van Wijdmeren. Er is niet onderzocht of Hilversum en Gooise Meren bereid zijn tot ambtelijke fusie en evenmin of de gemeenten dit willen onder de voorwaarde dat bestuurlijke fusie pas plaatsvindt bij een opgaan van alle gemeenten in de regio in één gemeente Gooi en Vecht. Wijdmeren heeft het tijdstip van bestuurlijke fusie bovendien onbepaald gelaten.

Wij delen u daarom mee dat wij op 7 november 2017 hebben besloten de provinciale arhi-procedure voort te zetten voor de gemeenten Wijdmeren en Hilversum en een herindelingsontwerp te gaan voorbereiden voor een fusie van deze gemeenten en de termijn hiervoor te verlengen tot 1 september 2018. Wij zien als eerst haalbare fusiedatum 1 januari 2021.

Blaricum, Huizen en Laren

In onze brief van 13 september 2017 aan de gemeenten Blaricum, Eemnes, Huizen en Laren staat dat een uitgewerkt voorstel (en als het mogelijk is ook de raadsbesluiten) om de regionale bestuurskracht te verbeteren uiterlijk in de eerste week van oktober 2017 beschikbaar moest zijn om betrokken te worden bij onze besluitvorming op 7 november 2017.

Wij gaven daarbij aan dat het plan in ieder geval aan de volgende voorwaarden dient te voldoen om als serieus te worden beoordeeld:

- het plan moet geloofwaardig en overtuigend zijn;
- het beoogde model met de lichte gemeenschappelijke regeling zou operationeel moeten zijn in 2018;
- de gemeenten willen met dit voorstel bijdragen aan het versterken van de regionale bestuurskracht. De regeling zou daarom gepaard moeten gaan met een evaluatie na twee jaar (begin 2021). De evaluatievraag zou dan (globaal) kunnen zijn:
Werkt het model zoals in de gemeenschappelijke regeling vastgelegd en levert dit een bijdrage aan het versterken van de regionale bestuurskracht?

Verder spraken wij uit dat wij verwachtten dat, indien uit de evaluatie zou blijken dat het beoogde resultaat uitbleef en het niet kwam tot een versterkte regionale bestuurskracht, de gemeenten alsnog zouden besluiten tot een bestuurlijke fusie.

Wij zijn de arhi-procedure gestart met de inzet om tot maximaal drie gemeenten te komen in de Gooi en Vechtstreek. Daarbij is ruimte geboden aan de gemeenten om met alternatieven te komen. Deze ruimte betrof de samenstelling van de drie beoogde gemeenten en het tijdspad, zoals wij eerder in deze brief toelichtten.

Wij constateren dat Huizen, Blaricum en Laren niet in lijn met ons voorstel tot besluiten tot bestuurlijke fusie in welke combinatie dan ook zijn gekomen.

Huizen, Blaricum en Laren hebben ervoor gekozen om een extra langjarige regeling op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen toe te willen voegen in een regionaal verband, waar het aan voldoende regionale bestuurskracht ontbreekt.

Wij hebben de voorgestelde regeling beoordeeld en zijn tot de volgende afweging gekomen.

Wij vinden het instellen van een extra meervoudige centrumgemeente regeling niet bijdragen aan de democratische legitimiteit en besluitvorming. Het plaatst de raden van de gemeenten o.a. vanwege de mandatering, meer op afstand door een beperkte(re) invloed op vijf belangrijke regionale thema's (Milieu en duurzaamheid, Ruimte en mobiliteit, Economie en innovatie, Cultuur, recreatie en toerisme en Sociaal domein), waarbij het vaststellen van een gezamenlijk standpunt per definitie leidt tot minder zelfstandige besluitvorming.

Wij beoordelen de voorgestelde regeling daarom niet als overtuigend of geloofwaardig.

Wij vinden het een betere oplossing om de regionale bestuurskracht te versterken door tot fusie te komen van lokaal bestuurskrachtige gemeenten met gemeenten, waar de bestuurskracht onvoldoende is of onder druk staat. In dit verband wijzen we erop dat het onderzoek van Deloitte in 2016 liet zien dat Blaricum en Laren in beduidende mate afhankelijk zijn van gemeenschappelijke regelingen en dat de lokale bestuurskracht van Blaricum en Laren als voldoende kon worden beoordeeld, maar met als blijvend aandachtspunt de BEL-constructie en de relatief beperkte schaal.

Wij constateren tenslotte dat het voorstel om nog een extra regeling in te stellen niet in lijn is met het recente regeerakkoord. Het regeerakkoord "Vertrouwen in de toekomst" zegt onder andere over gemeentelijke herindeling: *"Een proces van herindeling is gewenst voor gemeenten die langjarig en in hoge mate afhankelijk zijn van gemeenschappelijke regelingen voor essentiële taken. Het is dan aan de provincie de herindelingsprocedure op basis van de Wet algemene regels herindeling (Wet arhi) te starten."*

Wij berichten u daarom dat wij op 7 november 2017 hebben besloten de provinciale arhi-procedure voort te zetten voor de gemeenten Huizen, Blaricum en Laren en een herindelingsontwerp voor te bereiden voor een fusie van deze gemeenten en de termijn hiervoor te verlengen tot 1 september 2018. Wij zien als eerst haalbare fusiedatum 1 januari 2021.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

J. Geldhof